

mes tarvis Issand tedda olli lähhåtanu, nink naksi juttust ütlema pühast kirjast, nink seit ramatust, mes pühha Apostel Paulus Romahwale olli kirjotanu, sedda wäljaselle-tama, kuis pattane inneminne woip Jum-mala een õiges ja õnsas sada läbbi ussu. Kik wanna katoliko ussu sädust es häeta temma kül weel mitte ärra, enge teggi nida, kui Lutterus olli kitnu: „et wanna wåärusk peap enne „innemisse sõamest wäljakassitus sama, sis „weel sünnes sedda kerkust wäljakassida.“ Knöpken tunnist nüüd awwalikkult preestrile, kuis neide oppus es sünni pühha kirjaga kokko, nink ne monako ja preestri es mõista middake se waasta kostaa. Ria-lina radisaksa wallitsiva nüüd Andreat Knöpkenit hennelise eddimätses Lutterusse ristiussu oppetajas Petre kirikomannu, nink sel 23 Oktobril 1522 üttel temma eddimäst juttust, nink saiwa sis jo mitto katoliko kirko tallitusse, wiss ja kombe Jummala or-jusse man mahhajättetus. Se ülle pahhasiwa preestri ni wåga ärra, et nemma aasta perrast surel redil sure wandmissegä eik Ria-linast wälja lätsiwa. Ja kui siiski meie ussurahwale Ria-linan perrast weel paljo pahhandust tulli neide katoliko preestrile perrast: sis kirjut önnis Lutterus essi Saksa-maalt katskörda Ria-lina koddas, nikkile nink mannits neid kindmas jáda se ussu mannu, mes nemma olliwa waastawötnu. Temma lähhåt neile ka, saksa-keli ümbrepantu, sedda 127 dat laulo Lawida Lauroramatus, nink mannits neid neide falli Lawida sõnnuga: „Kui Issand ei hoija lina, sis wal-

„wap waht ilmasjata,“ et nemma peasse Issanda abbi päle lootma. Reid Lutterusse kirju, mes önnis mees essi omma käega kirjotanu, hoijetas nüüdkи weel Ria-linan. — Kui Knöpken ärrakoli, sis matteti tedda Ria-lina Petre kirriko sisse mahha. Sestiammast önsast mihhest om ka se kallis laul, mes wannan lauloramatun saisap: „O Krist, ke ainus „olle et Jummal! Poig iga west,“ eddimält saksa-keli ülespantu, nink sai temma per-rast ka ma-keli meie Tartos ni kui Tallina-lau-loramoto sisse.

Kolm aastat perran sedda naksi Lutterusse ristiussu oppus ka Tartu-linan juurt wötmä, nink eddimänne mees, kes Tartu sedda oppust külut, olli nimmega Melkior Hofmann. Temma läts ka ütskörd essi Tartust Bittenbergi-lina, meie armsat, kallist Lutterust kaema, temma falli mannitsusse läbbi henda kinnitama nink Lutterussele külutama, kuis õige ristiussuga luggu olli Liivlandi - maal. Hofmann tulli kül jälle taggasid Tartu-lina, ent mõnne aja perrast läts temma wimate jälle Saksa - male nink koli sinna ärra.

Et Jummal sedda kik kül nida önnist: sis-ki olli rahwa oppussega weel waine luggu kül, ni kui kunnake ütte waastest üleswoetu tö ja tallitussega om. Alga mõda ennege jáiwa kik ne wölsoppusse mahha, mes innemisse olliwa omimast pääst rahwale kässus ja koormas päle pandnu. Se ilmussutava karjuste selts sai ikk wåhhembas, „kea Jummala Sõnna ärra-